

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

10 Vnitas Dei quomodo demonstretur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

de clarari optime in hunc modum. Nam vel Deus præsciret se mutaturum propositum, & illud prius nullum effectum habiturum, & sic leuissimum esset habere tale propositum: imo vix posset esse efficax: vel non præcisiuisset hoc Deus: & sic supponitur: magna imperfectio in scientia, & maneret Deus quasi dubius & suspectus de sua constantia, & firmitate sui propositi, quæ est summa imperfectio. Alio modo accideret posset varietas circa rem decretam, aut amatam à Deo, non secundum idem, aut pro eodem tempore, sed pro diuersis temporibus, ut verbi gratia, si Deus hodie diligit Petrum, cras non diligit, &c. Et hæc varietas non infert mutationem in Deo, quia sine mutatione, vel inconstantia animi posset res vno tempore diligi, & non alio. Maxime quando id sit sine ulla nouitate ex parte amantis, qui simul vtrumque detreuit scilicet & pro tali tempore amare, & pro tali non amare: & vtrumque ex sufficiente causa & ratione. Ita vero se gerit Deus volens rerum varietatem sine ulla varietate in ipso, quia nec habet noua decreta, nec mutat antiqua, sed singula pro suis temporibus ex æternitate amat, disponit, aut permittit, & in eo quod semel proposuit, perpetuo durat. Igitur ad rerum varietatem, & mutationem non est necessaria talis inconstantia in diuina voluntate neque posset sine magna imperfectione. Et iuxta hunc discursum efficax manet illa ratio, quæ probat non posse esse talem mutationem in voluntate nisi præsupposita aliqua imperfectione, & mutatione in scientia, & cognitione: quia ostensum est semper antecedere huiusmodi imperfectionem ad omnem nouam deliberationem. Et præterea, quamuis fortasse mutatio propositi imprudenter facta, posset accidere sine augmento cognitionis, non tamen prudens: unde, cum in Deo nec imprudens mutatio esse possit, neque augmentum cognitionis, ut prudenter fieret talis mutatio, relinquatur nullo modo in Deo esse posse.

LX.

Alia tandem ratio reddi posset huius immutabilitatis ex æternitate diuina: est enim tota æternitas vnum indiuisibile instans, multo magis fieri potest, quam instans nostri temporis: in vno autem & eodem instanti nostri temporis non potest intelligi, quod Deus habeat aliquam liberam determinationem, & mutet illam: siue illa determinatio addat aliquid reale siue tantum respectum rationis, nam etiam in illis respectibus est talis oppositio, quæ contradictionem includit ex parte obiecti. Igitur neque in instanti æternitatis potest esse in Deo talis mutationis modus. Et confirmatur, nam illa varietas in decreto libero, intelligi non potest sine successione vera per prius & posterius: in Deo autem non potest esse successio vlla. Veruntamen hæc ratio includi potest, dicendo ibi non esse successione rerum in Deo, sed respectum rationis, qui possunt variari, non variato realiter fundamento: & consequenter dicitur in æternitate posse esse illam variationem respectum: eo quod licet sit realiter indiuisibilis sicut instans nostri temporis, est tamen eminentior, & permanentior, potestque cuilibet tempore coexistere. Contra hoc vero fieri posset ratio supra tractata, quod hæc variatio respectuum locum non habeat, quia in obiecto esse non potest mutatio, eo quod necessario ex æternitate aut est futurum, aut non est futurum: sed de vi huius rationis iam satis dictum est. Quocirca in ratione prius facta persistendum est, quæ recte probat hanc mutationem respectuum non posse prouenire ex limitata perfectione tam in modo cognoscendi, quam in modo deliberandi: & ideo semper fundari in reali aliqua successione: & inde recte concluditur repugnare rei æternæ.

(6)

S E C T I O X.

An tantum vnum Deum esse demonstrari possit.

Ecce questio definita videri potest in superioribus, ubi ostendimus, ens à se non posse esse nisi vnum: cum enim de ratione Dei sit, quod sit Ens à se, inde necessario concluditur non posse esse nisi vnum Deum. Nihilominus tamē eam hoc loco addere visum est, tum quod formaliter sit hæc conclusio diuersa, diuersisque rationibus probari solet, quæ expédere breuiter oportet. tum etiā vt obiter Theologos moneremus, quomodo rationes quæ vnitatem Dei demonstrant, nihil Trinitati personarum aduersentur.

Ratio Aristotelis expenditur.

Deum igitur esse vnum ex Physico motu colligere conatus est Aristot. 8. Physicor. tex. 54. & sequentibus. Quia primus motor, vnus tantum est, sed primus motor est Deus: ergo Deus est tantum vnus. Maior constat, quia tantum est vnum primum mobile, & vnus primus motor: ergo tantum est vnus primus motor. Quæ ratio amplius declaratur ex his quæ ipse tradit in 12. Met. tex. 44. ubi ostendit totesse intelligentias mouentes, quot sunt celi mobiles: & consequenter iuxta ordinem & dignitatem mobilium esse ordinem mouentium. sicut ergo inter corpora mobilia datur vnum supremum, ita & inter motores datur vnus tantum primus, & ille appellatur Deus. Hic discursus Arist. habet quidem tantam probabilitatem, quanta ex medio Physico, & morali sensibili haberi potest: tamen, vt sæpe in superioribus dixi, hæc media Physica minus efficacia sunt ad ea demonstranda, quæ in Deo reperiuntur. Vnde si, vt diximus, ex solo motu physico non potest euidenter demonstrari Deum esse: multo minus poterit concludi esse tantum vnum. Primo igitur, licet illo discursu concludatur, in hoc vniuerso esse tantum vnum primum motorem, non tamē simpliciter, quia ex motu demonstrari non potest, non esse aliud vniuersum, & aliud mobile eque primum.

Deinde cum intelligentiæ non sint per se primo propter motum celi, omnis ratiocinatio, quæ ex motibus celi fit, ad numerum, ordinem, & nobilitatem intelligentiarum inferendam, est valde infirma coniectura, vt idemmet Aristoteles vidit, & infra iterum dicemus agētes de aliis spiritualibus substantiis, ergo vnitatis Dei non satis potest ex vnitati primi motoris cælorum demonstrari: nam supra illum motorem possunt esse aliæ superiores substantiæ. Imo iuxta veriorē sententiā etiam Philosophicā, proximus motor primi celi non est Deus: ex ordine autem motuum ad summū concludi potest illum proximum motorem primi orbis esse vnum tantum, esseque nobiliorē inferiorum orbium motoribus. Quod vero ultra illum non sint alia nobiliora entia, aut quod non sint multa, sed vnum tantum, non potest ex illo motu demonstrari. Quamquam neque etiam possit ex physico motu aliquid amplius colligi, quam vnus primus motor. Vnde ex illo discursu saltem sumi potest, ordinem rerum & motuum vniuersi indicare virtutem potius, quam pluralitatem Dei. Sumitur etiam argumentum proportionale, quod sicut omnes motus physici ad vnum primum motorem reducuntur, ita omnia entia ad vnum primum principium & causam, quam appellamus Deum.

Secunda ratio probabilis.

Hic

Hic accedit alia ratio, quam tetigit Aristoteles in hunc lib. 12. Metaphys. Vbi cum intulisset contra Pythagoricos quod poneret multa principia prima, addit: *Atque nolumus male gubernari, non est bonum pluralitas principiorum. Vnus ergo princeps.* Quam rationem sic proponit D. Thom. 1. contra Gent. cap. 43. rat. 3. Quod sufficienter sit vno posito, melius est per vnum fieri, quam per multa. sed, rerum ordo est, sicut melius potest esse: non enim potentia agentis primi deest perfectioni rerum: optimus autem ordo est quidem bona coniectura, non potest tamen esse conuincens demonstratio, quia esse Dei non est propter vniuersum, nec propter optimum ordinem, aut gubernationem eius, sed est per se ob intrinsecam necessitatem essendi, quam ex se habet. Quamvis ergo ordo & regimen vniuersi non requirat plura principia prima, tamen si aliunde non repugnaret esse plures Deos, inde concludi non posset illos non esse, quia dici posset esse ex se & propter se, etiam si ad regimen vniuersi vnus sufficeret. Sicut de multitudine personarum in vna diuinitate nos dicimus, per se quidem non fuisse necessariam ad creationem vniuersi, nihilominus tamen extrinseca necessitate, & infinitate, dari in Deo multitudinem personarum, non propter aliud, sed propter se.

Quocirca ex solis effectibus Dei non videtur posse immediate demonstrare concludi, esse tantum vnum Deum, sed solum quasi negative, ex illis non ostendi, nisi vnum Deum, quia vnus ad omnia sufficit: non tamen hoc satis est ad positum demonstrandum unitatem Dei, sed oportet ostendere repugnare diuinam naturam multiplicari. Vnde, quia hoc non videtur ex effectibus colligi, inde quidem Theologi sumptum occasionem negandi, posse hoc demonstrari ratione naturali: quia ratio naturalis solum ex effectibus sumi potest. Sicut in exemplo dicto de Trinitate personarum, ex effectibus naturalibus ostendi potest ad illos non esse necessariam multitudinem personarum in primo principio, inde tamen non recte concluderetur talem multitudinem in re non esse. Sed hæc scientia merito ab aliis Theologis retinetur. eadem enim est ratio de esse, & de unitate Dei: vnde si illa demonstrari potest, ita & hæc. Et præterea, quamuis demus ex effectibus immediate non concludi, Deum esse tantum vnum, mediate tamen concludi potest, quia nimirum ex effectibus demonstratur de Deo aliqua proprietas, ex qua concludi potest, repugnare enti haberi talem proprietatem multiplicari. Hæc autem proprietas præcipue ac maxime est esse ens per se necessarium.

Tertia ergo ac præcipua ratio sic formari potest, Deus est ens per se necessarium, vt ex communi notione Dei constat, & ex supra dictis: sed enti necessario repugnat multiplicari: ergo & Deo.

Disertur fortasse ens ita per se necessarium, vt sit prius improductum, non posse multiplicari, & hoc ad summum probari ex superius dictis: ens autem simpliciter necessarium per productionem vnus ab alio non repugnare multiplicari: quia etsi vnus sit ab alio, si hoc ex necessitate producat, & illud ex necessitate producat, vtrique erit ens necessarium: hoc autem satis esse, vt detur pluralitas Deorum. Nam, si tale ens ex necessitate productum ab alio, sit infinite perfectum, sicut illud, tam erit Deus sicut illud: non est autem demonstratum esse impossibile, huiusmodi ens dicto modo produci. Nam, licet demus Deum non producere necessitate naturæ inferiora entia, quod infra probabimus, tamen quod aliquod sibi æquale non possit necessitate naturæ producere, quasi ex naturæ secunditate, neque ex Dei libertate, quæ satis exercetur circa inferiora entia, neque ex alio capite videri potest demonstrabile. Et confirmatur, quia secundum si-

dem nostram vna persona diuina necessitate naturæ producit aliam, cur ergo non poterit vnus Deus necessitate naturæ producere alium? Nam rationes, quibus hoc probari solet, in illo mysterio deficere, & enervari videntur. Vt v. g. solet id probari ex attributo summæ & infinitæ perfectionis, quia oportet aliam perfectionem esse in producto, quæ non esset in producente, vel è contrario: & ideo neuter esset infinite perfectus, & consequenter neque esset Deus. Quæ ratio eadem applicari potest ad personas diuinas, & responsio, quæ in eis datur, potest in præsentia dari. Nam si illi duo diu excogitarentur essentialiter, & quasi specie distincti, diceretur aliquid perfectionem esse formaliter in vna, quæ non esset formaliter in alio: eas tamen esse eminenter in vnoquoque, id est satis esse ad infinitam perfectionem. Si vero excogitarentur isti diu eiusdem perfectionis, tunc negaretur, aliquam perfectionem esse in vno, quæ non esset in alio: quia in omnibus essent similes: & ita vnusquisque esset infinite perfectus, quamuis singuli eorum non haberent omnes entitates indiuiduas talium perfectionum: hoc enim ad infinitatem intensiuam non est necessarium. Alia ratio sumi solet ex attributo simplicitatis, scilicet, quia tales diu conuenirent in genere, vel in specie, & consequenter differrent etiam in specie, vel indiuiduo, & ita haberent in se compositionem ex gradu in quo conuenirent, & in quo differrent. Quæ ratio simpliciter instari potest in diuinis relationibus seu personis: illæ enim conueniunt in communi ratione relationis, & distinguuntur in propriis, sine compositione in re, quia illa conuenientia est tantum rationis: idem ergo dici posset in prædicta Deorum multiplicatione.

Questionis resolutio, propriaque demonstratio.

Nihilominus dicendum est, ex unitate entis per se necessarij euidenter inferri unitatem Dei: nam implicat contradictionem ens illud quod ex se est necessarium, producere aliud à se essentialiter distinctum, quod possit esse Deus. Repugnantia autem quæ in hoc inuoluitur, sumi facile potest ex dictis supra de unitate entis increati, nam est fere eadem quæ in multiplicandis increatis entibus reperitur. Prima fit, quia necessarium esset tale ens esse productum per veram creationem, quamuis necessariam & æternam, quia esset productum ex nihilo: tota enim entitas talis entis tam quoad naturam, quam quoad personam esset ex se non ens, nisi ab alio Deo produceretur: & hoc est produci ex nihilo, quia nihil illius entis ad ipsius productionem supponitur: esset ergo tale ens vere creatum, non posset igitur esse Deus: nam hæc duo Deus, & creatum ens, inuoluunt in suis conceptibus primariam diuersitatem, vt ex dictis supra de prima diuisione entis facile constat. Et declaratur breuiter, quia conceptus verus Dei est conceptus entis summè perfecti, quo non potest excogitari maius, vt supra explicatum est: quolibet autem ente creato potest aliud maius excogitari: quia hoc ipsum, scilicet esse quid creatum, includit imperfectam originem, seu imperfectum modum habendi, vel recipiendi esse, quo facile potest alius nobilior intelligi vere ac sine repugnantia vlla.

Secunda repugnantia: ens, quod est increatum producat aliud essentialiter diuersum, & sibi æquale: nam hoc ipso, quod habet essentiam, quæ essen non posset, nisi ab alio fieret seu produceretur, talis essentia est inferioris rationis & ordinis, quia esset essentia dependens & facta: essentia autem dependens ex intrinseca ratione minus perfecta est, quam essentia ex se independens. Vnde ulterius fit, tale ens non posse esse infinitum in essentia, cum non sit æquale illi à quo productum est.

X.

Tertia repugnantiā, quæ magis explicat præcedentes, quia vel tale ens esset in essentia dissimile, & quasi diuersum in specie: vel omnino simile & solum in indiuiduo distinctum. Neutrum dici potest sine repugnantiā: ergo. Prior pars de specifica diuersitate probari solet, quia non possunt dari duo entia specie diuersa æque perfecta: quod maxime videtur verum in entibus habentibus essentias summæ perfectas & includentibus in se omnem mentis perfectionem, de quibus non potest concipi in quo sint dissimiles essentialiter, si vnumquodque talem habet essentiam quæ includat totam entis perfectionem. Sed hoc ipsum vrgentius declaratur, nam id quo constituitur essentialiter ens omnino increatum & improductum, oportet vt sit maxima perfectio simpliciter simplex, cum confluat ens summæ perfectum, quod excogitari potest. Vel ergo talis perfectio inuenitur formaliter in alio ente productum, vel non. Si ergo primum non est essentialiter diuersum, quia repugnat ens essentialiter distinctum, habere in se formaliter propriam differentiam constituentem aliud. Si secundum, ergo tale ens non est infinite perfectum, cum in se non habeat formaliter perfectionem illam summam & simpliciter simplicem, quæ aliud constituitur. Et inde etiam concludi potest, propriam rationem, & quasi differentiam vltimam essentialem, constituentem illud ens productum, non esse perfectionem simpliciter simplicem, quia repugnaret formaliter cum differentia propria alterius entis improducti. Atque ita non posset constituere ens summæ perfectum essentialiter: nam constitui essentialiter, est constitui simpliciter in esse entis, & ideo intelligi non potest, quod per differentiam, quæ non sit perfectio, simpliciter constituatur ens simpliciter infinite perfectum. Tandem declaratur in hunc modum, nam si illa duo entia essent essentialiter diuersa, comparata erant productum ad productum sicut principium, vel causa æquiuoca ad effectum: ergo necessarium esset totam perfectionem entis producti contineri altiori & eminentiori modo in producente, quia non contineretur formaliter, cum ponatur specie diuersum: ergo eminenter: ergo illud ens productum non posset esse infinite & summæ perfectum, quia non potest tota perfectio talis entis eminentius in alio contineri, quia in ipsa summa & infinita perfectione includitur eminentissimus modus habendi illam.

XI.

Probatur iam alterum membrum, scilicet, identitatem specificam cum numerali distinctione essentialium esse impossibilem, in natura infinita. Primo, quia ostensum est supra, essentiam entis increati esse essentialiter singularem, quia necessitas essendi ab intrinseco, non potest essentialiter conuenire nisi rei singulari: ergo impossibile est quod talis natura per aliquam productionem multiplicetur in indiuiduis, quia inuoluit apertam contradictionem quod natura essentialiter singularis multiplicetur in indiuiduis, siue per productionem siue quocunque alio modo. Secundo, quia impossibile est essentiam increatam & creatam seu productam, esse eiusdem speciei, quia solum hæc diuersitas essentialis est, nimirum quod altera essentia ex se talis est vt per se & sine productione vlla habeat suam entitatem actuale & consequenter repugnet illi aliter illam habere: altera vero talis est, vt non habeat suam entitatem actualem nisi ab alio: hæc enim tanta diuersitas in essentiis ipsis non potest intelligi cum specifica identitate. Huc accedunt alie rationes, quibus supra probauimus non posse dari duo entia improducta solo numero diuersa quia inuicem sese priuarent supremo dominio, & suprema potestate: ille enim æque probante, etiam si talia entia suprema & habentia essentias numero distinctas fingatur cum dimanatione vnius ab alio. Atque hoc modo etiam ex attri-

buto omnipotentia potest hæc vnitas Dei comprobari. Et roborari etiam potest secunda ratio supra adducta ex Aristotele, sumpta ex monarchia vnuerfi, quæ etiam videtur Cypri. lib. de idolorum vanitate, quia si monarchia esse debet perfecta, vt in supremo principe esse oportet, non solum superfluum, sed etiam impossibile est, quod talis princeps habeat confortem de quo satis in superioribus dictum est.

Vltimo facile est ex dictis explicare, quomodo hæc rationes ita sint efficaces ad probandam Dei unitatem, vt tamen contra veritatem & personarum Trinitatem nihil obstant. Nam in primis personæ, quæ in Trinitate producuntur, non ex nihilo, sed de propria substantia diuina producuntur, quia non in essentia, specie aut numero diuersa, se in eadem numero natura procedunt, atque subsistunt: & ideo neque creantur, neque sunt, neque dependent, sed altiori origine procedunt, quam naturalis ratio cognoscere valeat. Rursus, hinc fit, vt persona procedens non sit essentialiter diuersa, a producente, quia licet altera producens sit altera producta, neque aliter subsistere possint, tamen hæc proprietates non conueniunt illis ratione naturæ essentialis, sed ratione proprietatum personalium: vnde natura ipsa, neque producit, neque procedit sed in omnibus personis improducta est, quantum in aliqua persona absque alterius communicatione sit, in aliis vero sit communicata per aliquam productionem. Quod non indicat diuersitatem in natura (sicut in diuersis diis argumentabamur) quia in diuinis personis eadem numero natura est, quæ in vtraque persona existit, in vna communicata per suppositi productionem, in alia ex se absque communicatione per aliquam originem talis personæ: & eadem natura postulat vtrumque: existentem modum. At vero si vnus Deus ab alio procederet in distincta natura, necessario altera natura esset independens, & altera pendens, quæ proprietates non tantum personales essent, sed etiam essentialis, quia non conuenirent tantum personis, sed etiam naturis. Impossibile autem est, vt naturæ habentes tales proprietates sint perfectione æquales: imo necesse est, vt illa, quæ est dependens, sit imperfectior. Quod non habet locum in personis eiusdem naturæ, quia si natura est eadem numero, non potest esse magis, aut minus perfecta, & dummodo talis natura habeatur, quod bonum est habere illam communicatam per aliquam productionem, ac habere illam sine origine.

Ex quo etiam obiter intelligitur, rationem supra factam de earentia perfectionis optimæ esse contra distinctionem Deorum, non tamen contra distinctionem personarum. Nam si vnus Deus ab alio procederet in distincta natura, necessario deesse productum perfectio aliqua pertinet ad essentiam producentis: & aliunde haberet imperfectionem repugnantem perfectioni talis naturæ, nimirum esse creatum & dependens: at vero vbi origo est in eadem numero natura, nulla perfectio deesse potest, quæ pertineat ad formalem constitutionem essentia: & ideo potest persona producta tam esse infinita sicut producens, denique vltimum dilemma de distinctione specifica, vel indiuiduali cessat in productione distinctæ personæ eiusdem naturæ: quia talis persona producta non est Deus specie aut numero distinctus, sed idem numero Deus, cum persona producente. Quod si illa interrogatio fiat de personis, vt personæ sunt, dicendum est, personam, simpliciter loquendo, essentialiter constitui per naturam, & ideo personas illas, etiam simpliciter loquendo, non esse essentialiter diuersas. Imo nec quatenus personæ sunt, dici possunt habere distinctam essentiam, & consequenter, absolute loquendo, non possunt dici essentialiter distingui, quia essentialiter distinctionem ab essentia distincta sumi necesse est: essentia autem absolute non dicitur de ratione personali.